

UZGOJ GOVEDA

GODIŠTE 13
BROJ 2 (36)
SVIBANJ 2023.

GLASILO SREDIŠNJEV SAVEZA HRVATSKIH UZGAJIVAČA SIMENTALSKOG
GOVEDA I SAVEZA UDRUGA HRVATSKIH UZGAJIVAČA HOLSTEIN GOVEDA

**HUSIM PP
je najkompletniji
PP bezrožni
simentalski bik
na svijetu!**

Veterinarska stanica Križevci d.o.o.

Potočka 35, 48260 Križevci • 048 718 692
www.vskrizevci.com • info@vskrizevci.hr

Marko Dvojković, univ.mag.med.vet.

M: +385954800020 · E-mail: marko.reprovet@vskrizevci.hr

dr. sc. Milena Ukalović, dr.med.vet.

M: +385954800008 · E-mail: milena.reprovet@vskrizevci.hr

Petra Kumerički, dr.med.vet.

M: +385954800047 · E-mail: petra.o.k@vskrizevci.hr

Dejan Bečirović, ing.agr., M: +385959103559

Alen Bartaković, vet.teh., M: +385954800009

RIJEČ UREDNIKA

Urednički odbor

Zdravko Barać
Rodoljub Džakula
Damir Horvatić
Zdenko Ivkić
Branko Kolak
Pero Mijić
Davor Pašalić
Damir Pejaković
Marija Špehar
Ivica Vranić

Glavni urednici

Josip Crnčić
Željko Picig

Izvršni urednik

Zoran Bašić

Osnivači

H.U.SIM, Sveti Ivan Žabno
SUHUUH, Đakovo

Izdavač

Hrvatska mljekarska udruga,
Zagreb
Vera Volarić, predsjednica

Uredništvo

Trg K. Lukaša 26,
48214 Sveti Ivan Žabno
e-mail: josip.crncic@hapih.hr
e-mail: zeljko.picig@hapih.hr
MB H.U.SIM: 2569566
OIB H.U.SIM: 97248968965
MB SUHUUH: 2369869
OIB SUHUUH: 37444001149

Žiroracun

H.U.SIM: HR5223600001102115638
SUHUUH: HR1523600001102020592

Grafičko oblikovanje: Divan
Tisk: Tiskara Zelina d.d.

Naklada: 3200 kom.

Naslovница:

Domaći bik HUSIM PP
(Hamlet Pp x Manolo Pp)
CUO Varaždin.
(foto: Josip Crnčić)

Poštovani uzgajivači, čitatelji Uzgoja goveda i dragi prijatelji!

Iz tiska je izašao novi proljetni broj glasila. Udruge i savezi odradili su svoje redovne godišnje skupštine, a dolaskom toplijih dana kreće puni pogon rada na otvorenom.

Unatoč proljetnoj sezoni, vjerujemo da ćete pronaći vremena pročitati što smo u ovom broju pripremili.

Tradicionalno u uvodnim riječima oba predsjednika možete saznati najvažnije informacije o aktivnostima središnjih saveza u proteklom kvartalu, a tu je i tekst o skupštini H.U.SIM.-a održanoj sredinom ožujka. Upotreba vrhunske genetike važna je za postizanje optimalnih rezultata u proizvodnji, stoga su i ovaj put glavne teme glasila preporuke za korištenje sjemena bikova simentalske i holstein pasmine. Pravi je primjer važnosti vrhunske genetike bik HUSIM PP s naslovnicom ovog broja, a plod je dugogodišnjega kvalitetnoga uzgojnog rada.

Uz bika HUSIMA PP, u centre za reprodukciju preuzet je i bik Wonderbau, a više o njima i njihovim uzgojnim vrijednostima donosimo u ovom broju, koji je i ove godine opširniji. Skrećemo vam pozornost i na razgovor s Andreom Hefner, voditeljem uzgoja njemačkog centra za reprodukciju BVN Neustadt, ali i na prilog o pobednici izložbe u Gudovcu - kravi Eleni koju je uzgojila obitelji Domitran.

Osim o njoj, objavljujemo poseban tekst o kravi Havai, koja je u svom životu proizvela više od 107.000 kg mlijeka i ponos je obitelji Burek. Na godišnjoj skupštini ZG SIM-a nagrađeni su i vrijedni uzgajivači s područja Zagrebačke županije koji su ispisali povijest simentalskog uzgoja na županijskoj, ali i na nacionalnoj razini. Zbog toga su vrijedne obitelji zaslужile posebno mjesto u ovom broju.

Bili smo i na farmi Lendel koja je u strašnom požaru izgubila staju, a stradale su i životinje. Svaka pomoći ovoj vrijednoj obitelji je dobrodošla.

Budite vrijedni i uspješni - srdačno vas pozdravljamo!

Josip Crnčić i Željko Picig,
Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu

Uvodna riječ predsjednika H.U.SIM.-a

Poštovani kolege uzgajivači i dragi čitatelji,

Sredinom ožujka održana je redovna godišnja skupština našeg saveza, na kojoj su predstavljene aktivnosti saveza u protekloj godini kao i finansijsko poslovanje, te plan rada za ovu godinu. Moram sa zadovoljstvom ustvrditi da je odaziv uzgajivača-delegata iz cijele Hrvatske bio više nego odličan. Zabrinjava nas, međutim, što se trend pada ukupnog broja krava pa tako i simentalca i dalje nastavlja, što ne čudi s obzirom na cijene repromaterijala, ali i otkupne cijene mlijeka. Zanimljiva je činjenica da usprkos teškim trenucima za naše govedarstvo savez radi na provedbi uzgojnog programa više nego ikad dosad, što potvrđuje i činjenica da u uzgojnom programu postižemo najbolje rezultate u posljednjih nekoliko godina. Naime, početkom travnja dva bika iz našega uzgojnog programa preuzeta su u centre za reprodukciju, a još su dva na čekanju. O detaljima možete čitati u nastavku našeg časopisa. Na skupštini nam je gost bio Johann Ertl, direktor ASR-a, uzgajivačke govedarske organizacije južne Njemačke. S njim smo razgovarali o problemima, trendovima i novostima u europskom uzgoju, ali i o našem pridruživanju u zajednički DAC sustav izračuna uzgojnih vrijednosti. Ertl je na skupštini održao kratku prezentaciju o novostima u provedbi genotipizacije i napretku vezanom za zajednički DAC sustav.

Također, želim istaknuti kako smo uspjeli povećati broj genotipiziranih muških grla, i to osobito ženskih, zahvaljujući subvencioniranju projekta genotipizacije na području Zagrebačke županije. Prvi rezultati pokazuju odlična postignuća u ženskoj populaciji, pa uz provedbu ciljanog sparivanja i primjenu embriotransfера možemo očekivati povećanje broja vrhunskih i muških i ženskih grla. Još jedna potvrda našega dobrog rada i suradnje sa stranim partnerima sva-

*Predsjednik H.U.SIM.-a
Damir Horvatić*

kako je i posjet Andree Hefner, voditeljice uzgoja najvećega europskoga simentalskog centra BVN Neustadt. Početkom veljače organizirali smo njezin dolazak. Održala je dvije radionice, jednu za uži tim uzgajivača i stručnjaka koji rade na provedbi uzgojnog programa, i jednu za naprednije uzgajivače i uzgajivače koji sudjeluju u programu genotipizacije. Sredinom ožujka, na poziv njemačke uzgajivačke udruge RBW, za 40-ak uzgajivača organizirali smo stručni izlet u Njemačku. Obišli smo najveći europski simentalski centar za reprodukciju BVN Neustadt, dvije vrhunske farme simentalca, kao i najveću izložbu goveda uzgajivačke organizacije RBW. Ovom prilikom zahvalio bih Andrei Hefner iz BVN-a kao i Goranu Vučkoviću iz RBW-a na pomoći u organizaciji našeg putovanja, kao i na velikom gostoprivrstvu.

Još želim istaknuti i kako je savez osim u uzgoju bio aktivran i za državnu politiku prema govedarskoj proizvodnji. Nedavno smo od Ministarstva poljoprivrede dobili nacrt Programa državne potpore za kompenzaciju rasta troškova proizvodnje u sektorima stočarske i biljne proizvodnje. U njemu je predložena veća potpora za tovnu junad nego za domaće krave, kao i potpuni nedostatak potpore za domaće rasplodne junice. Dakle, u uvjetima konstantnoga dugogodišnjeg pada broja krava, domaća ženska telad i rasplodne junice prema tom prijedlogu ne bi imale nikakvu potporu! Smatramo da se takvim nacrtom Programa ponovno šalju obeshrabrujuće poruke za domaći uzgoj, stoga smo tražili ozbiljnu raspravu u resornom ministarstvu, a nadamo se skorom sastanku.

Na kraju vam u ovo proljetno vrijeme želim puno sreće i dobre vremenske prilike za poljske poljoprivredne radove i pripremu kvalitetne voluminozne krme.

Uvodna riječ predsjednika SUHUH-a

Cijenjene kolege uzgajivači i dragi čitatelji!

Zimsko razdoblje nam je brzo prošlo i stiglo nam je proljeće, a s njim i puno iščekivanja, planiranja projekata, radova na farmama, puno obveza i aktivnosti kojima smo svi zaokupljeni. Nažalost, s proljetnom vedrinom nije se poboljšala situacija u sektoru mljekarstva, koje se već dulje nalazi u teškom stanju. Broj grla i nas uzgajivača i dalje se neprestano smanjuje, a mi se zajedno s H.U.SIM.-om nastavljamo truditi i pokušavamo naći načine na brojnim sastancima s Ministarstvom poljoprivrede kako bismo uz njihovu pomoć pokušali zaustaviti taj negativan trend.

Savez i dalje redovito obavlja svoje dosadašnje aktivnosti: upise muških i ženskih grla iz uvoza u matične knjige, upise domaćih grla, izdavanje njihovih zootehničkih certifikata, rad u raznim povjerenstvima Ministarstva poljoprivrede i Hrvatske poljoprivredne komore kroz brojne sastanke. Na poziv naših prijatelja iz Udruženja poljoprivrednih proizvođača - mljekara Republike Srpske, bili smo na njihovu 8. savjetovanju mljekara u Gradiški, gdje smo uz ostale goste sudjelovali u raznim panel raspravama. Zatim smo na poziv kolega Gorana Vučkovića obišli RBW-a, izložbu u Njemačkoj, gdje smo imali priliku vidjeti kako se održava i njeguje uzgojna tradicija i na koji način oni organiziraju

Predsjednik SUHUH-a
Branko Kolak, dipl. ing.

svoje aukcije i izložbe svojih grla - kako sve to funkcioniра kod njih. Gostovali smo i na redovnoj skupštini našeg H.U.SIM.-a, kojima želimo samo još uspješniji nastavak rada.

Planiramo nastaviti s provedbom genomske selekcije ženskih grla, teladi i jonica, kako bismo obuhvatili što veći broj grla i povećali genomsku vrijednost naših stada. Tako da nam se slobodno javite svi vi koji ste zainteresirani za genotipizaciju svojih grla, kako biste podignuli genetsku vrijednost svog stada na farmi, ali si i olakšali daljnju provedbu selekcije i uzojava, planskog sparivanja ili remont svoga stada. Podsjećam vas na uslužnu planskog sparivanja, koja se nažalost još vrlo malo koristi, a besplatna je i može vam biti od velike pomoći.

Ako vas muče bilo kakva pitanja ili zahtjevi, slobodno se za sve informacije obratite našoj djelatnici u uredu saveza osobno, e-mairom na suuhhrvatska@gmail.com ili telefonom na broj 031/815-019, ili na mobitel 091/611-6464.

Svima nama želim dobre vremenske uvjete kako bismo mogli nesmetano obavljati poslove koji nam slijede u ovom proljetnom razdoblju, ali i one koji nam predstoje u vrućem ljetnom periodu. Sretno!

Preporuke najboljih bikova za simentalski uzgoj

- Naš HUSIM PP najkompletniji je PP - bezrožni svjetski bik!
- Izvrsna ponuda: top 14 progenih i 28 mlađih genomske bikova
- WONDERBAU je naš odličan novi mladi bik u CUG-u Osijek

● Za Odbor za uzgoj i preporuke bikova H.U.SIM.-a

Damir Pejaković, dipl.ing.agr.
damir.pejakovic@mps.hr

Naši vrsni uzgajatelji na par metara od najboljih svjetskih bikova!

Najbolja ekskurzija do sada, zaključili su sudionici trodnevнoga stručnog putovanja za članove H.U.SIM.-a u Njemačku početkom ožujka. Bogati program krenuo je posjetom najvećem svjetskom simentalskom centru BVN-Neustadt/Aisch, gdje su naši vrsni uzgajatelji na nekoliko metara, preko zaštitnog stakla, mogli vidjeti najbolje svjetske bikove. Obišli su i dva vrhunska obiteljska gospodarstva najboljih bavarskih uzgajatelja, ali i sudjelovali na Državnoj izložbi Baden-Würtenberga gdje je prikazano više od 200 krava. Najvažniju ulogu u organizaciji programa na tako visokoj razini, uz našeg prijatelja Gorana Vučkovića iz RBW-a odigrala je i Andrea Hefner iz BVN-a. Posjetila nas je početkom godine i kupovinom dvaju naših vrhunskih mlađih bikova dodatno ojačala naše sudjelovanje u sustavu BVN-EUROgenetik, i to kroz poveznici CUO Varaždin, koji proizvodi sjeme naših najboljih bikova i kontinuirano omogućuje svim našim uzgajateljima korištenje najboljih svjetskih bikova... "Ma 'ko to može platit!"

Najbolji pouzdani bikovi

MONOPOLY PS je novi br.1 top-liste pouzdanih progeno testiranih bikova! Gotovo udvostručen broj kćeri u progenom testu donio mu je značajno povećanje indeksa mlijecnosti (MW 122 +1136 kg) te osiguranje indeksa eksterijera na vrlo visokoj razini (111-109-114-114), uz pouzdanost svih najvažnijih indeksa znatno više od 90%. Naši su se vrsni uzgajatelji i uživo uvjerili kako je riječ o izvanserijskoj, impozantnoj životinji, čije gene svi naši uzgajatelji mogu i trebaju proširiti u svojim stadima. U sparivanju samo treba paziti na nešto slabiji protok mlijeka (88), no to itekako paše na mnogobrojne kćeri iz primjerice Herzschlag-linije (protok 123). Koliko je napredovao uzgoj genetski bezrožnog simentalca pokazuje i to što je bezrožni Monopoly PS vodeći pouzdanji bik cjelokupne simentalske - Fleckvieh populacije.

MONOPOLY PS - najbolji pouzdani svjetski bik...
predviđen samo za hrvatske uzgajatelje...

Silno nas veseli najveći rast na top-listi progeno testiranih bikova od čak +5 GZW-bodova koji je ostvario kod nas već dosta korišteni bik **SUNRISE**. I njega su naši uzgajatelji imali priliku vidjeti uživo, a svi će nastojati uzgojiti veći broj njegovih kćeri jer sve više dokazuje (95%) da je najkompletniji i najmlječniji (MW 125 +1.371 kg) simentalski bik, kojega se sa sigurnošću može koristiti i za osjemenjivanje junica (težina teljenja 112). **HOKUSPOKUS** je također vrlo impozantno pozirao pred našim uzgajateljima, a i dalje drži najvišu razinu indeksa (gGZW 135, 97%) uz veliki broj kćeri koje već ulaze u treću laktaciju. Naši su uzgajatelji zamijetili i novog mladog bika iz ove pouzdane super kombinacije Sunrise x Hokuspokus i odmah ga uvrstili na našu listu bikovskih očeva. Riječ je o biku **SONIC1** s vrlo uravnoteženim indeksima, koji ga svrstavaju u sami vrh mlađih bikova od pouzdanih očeva.

I drugi centri, dakako, imaju odlične bikove. Tri su bika CRV-a (sjeme nudi NovaGenetik) u ovom obračunu uzgojnih vrijednosti prešla iz naše tablice mlađih u tablicu preporučenih progeno testiranih bikova. **MAJO** je najviše rangirani novi bik s vrlo visokim uravnoteženim indeksima (gGZW

136, 85%), a pouzdano je dobar i za osjemenjivanje junica (težina teljenja 111). Dva Worldcupova sina - **WUESTEN-SOHN** i **WESTWIND** - imaju za sada dosta slične progene testove, a pri sparivanju s njima (ili s njihovim kćerima) treba pripaziti na prekratke sise i na grublje skočne zglobove, a daju jake, duboke i mišićave kćeri te odlične bikove u tovu.

Puno novih mladih bikova

U posljednjih mjesec dana u svim centrima za UO u DAC-sustavu sjeme je počelo proizvoditi ukupno 68 mladih bikova godišnjaka. Pomalo nevjerljivo da su od svih njih samo dvojica sinovi pouzdanih progene testiranih oče-va, a svi ostali od mladih genomske bikova. Svi će oni morati prvo preživjeti stres-test povećanja pouzdanosti preko progenih testova svojih oče-va, a tada će većini indeksi biti znatno niži nego sada. Zato su nama u malim uzgojima i s prosječno malim stadima vrlo važni pouzdaniji bikovi, jer jednostavno nema prostora za testiranje toliko puno mladih bikova. Uz već spomenutog **SONIC1** vrlo pouzdanog pedigreea, preporučujemo za korištenje u najboljim stadima i na najboljim (i genomski testiranim) plotkinjama bika vrlo visoke razine indeksa (gGZW 143), pogodnog i za osjemenjivanje junica - riječ je o Sunriseovu polubratu **SUNSHINE**, koji paše na mnogobrojne plotkinje slabog protoka mlijeka, vrlo važnog svojstva u sparivanju.

Bik **HEISS** je od svoje prve pojave izazvao neviđeno zanimanje simentalskog svijeta zbog svojih spektakularnih uzgojnih vrijednosti i indeksa. U BVN-u ga je našim uzgajateljima Andrea Hefner prezentirala uživo kao i svakoga drugoga mladog bika, no, omogućila nam je posjet gospodarstvu njegovih renomiranih uzgajatelja obitelji Bürger. Heissovo sjeme još neko vrijeme nitko neće moći dobiti u većim količinama, zato su naši članovi Odbora za uzgoj potražili zamjenu i našli njegova polubrata vrlo kompletнoga genetskog profila. To je bik **HIGHLAND**, koji u sparivanju paše na vrlo velik dio naše aktivne uzgojne populacije, osobito na potencijalne bikovske majke. Iz iste Hashtag-linije NovaGenetik nudi sjeme visoko rangiranog bika **HOCHFRANKENA**, no, pri njegovom korištenju jako treba paziti na stršeće prednje sise (86) i nadgrađenu zdjelicu (85).

Još dva nova mlada bika ističemo i za bikovske oče-ve, jednog zbog snažnog trenda bezrožnosti - **WIRBELWIND PS**, a jednog zbog slabo zastupljene linije - **ZELDA**. Njihove su uzgojne vrijednosti, kao i one Hashtagovih sinova, još uvi-jek na nižoj razini pa ih treba koristiti vrlo ograničeno.

Konkurentni mladi živi bikovi u našim centrima

Ponuda lako dostupnog sjemena živih bikova obogaćena je dvojicom naših novih bikova u varaždinskom i osječkom centru za UO - o njima detaljno u posebnoj rubrici. Do kraja

*HEISS - trenutno najtraženiji svjetski bik...
samo staklo nas dijeli...*

*HUSIM PP gGZW 139 - u elitnom društvu najboljih
svjetskih bikova*

godine očekujemo najmanje još jednoga našeg bika visoke razine pa se za dostupnost sjemena konkurentnih, vrlo upotrebljivih bikova ne treba brinuti.

HYPE je trenutno s gGZW 138 najviše rangirani bik jakе Hurly-linije, a **HANOMAG** je u sjeni megapopularnog polubrata Hashtaga vrlo zanimljiv kompletan bik visoke razine, čija telad u stajama naših uzgajatelja puno obećava. Općeniti je zaključak intenzivnih razgovora o uzgoju proteklih mjeseci i godina da treba koristiti veći broj sinova od svakoga bikovskog oca, a ne samo one s najvišim indeksima. Da ne treba koristiti samo mlade bikove ekstra visokih uzgojnih vrijednosti višestruko dokazuju trenutno vodeći prognozni testirani bikovi koji su karijeru započeli kao mladi bikovi s indeksima gGZW oko 130!

Učestalije informacije i novosti, osobito o našim bikovima, možete pratiti na facebook stranicama H.U.SIM.-a i ZG. SIM.-a. Nove preporuke u našem časopisu donosimo uoči Jesenskog sajma u Gudovcu.

UZGOJNE PREPORUKE

POUZDANI - PROGENO TESTIRANI BIKOVI (najviše koristiti) = 14 bikova

Ime bika	otac / majčin otac	centar* i HB	sjeme ili živ	GZW indeks	% pouzd.	MW mlijeko	Mkg mlijeko	FW meso	FIT fitnes	težina teljenja	protok mlijeka	okvir	noge	vime
MONOPOLY PS	Manolo / Remmel	VŽ 8931	sjeme	138	92	122	+1.136	117	116	100	88	111	114	114
MAJO	Minor / Zepter	Ngen 8875	sjeme	136	85	125	+793	109	117	111	103	99	104	113
SUNRISE	Sisyphus / Mint	VŽ 8870	sjeme	135	95	125	+1.371	110	110	112	106	101	102	111
HOKUSPOKUS	Hurly / Narr	VŽ 8940	sjeme	135	97	119	+439	109	117	108	100	111	116	126
GS HERZTAKT	Herzschlag / Vlax	Ngen 9082	sjeme	134	97	123	+1.054	108	111	110	102	93	104	111
VARTA	Valeur / Vogt	Ngen 8560	sjeme	132	99	117	+280	114	113	104	101	98	93	113
WUESTENSOHN	Worldcup / Raldi	Ngen 9000	sjeme	130	90	114	+831	113	116	103	104	101	95	110
WESTWIND	Worldcup / Epinal	Ngen 8866	sjeme	129	89	116	+582	116	112	99	107	105	97	109
WEISS PS	Wobbler / Irokeze P	RVet 9123	sjeme	129	87	115	+203	131	104	93	117	122	97	103
WORLDCUP	Wertvoll / Watt	Ngen 8680	sjeme	128	98	115	+829	112	112	104	100	105	103	110
VILLEROY	Reumut / Etal	VŽ 8606	živ	128	99	111	+544	117	113	99	111	91	111	113
MILAN	Mahango / Hulkor	Ngen 8635	sjeme	126	91	111	+773	112	114	105	108	114	110	116
MYLIFE Pp	Mahango / Grimm	VŽ 9010	sjeme	124	97	116	+754	115	104	98	105	112	99	120
MASASI PP	Manolo / Marmor	RVet 8895	sjeme	124	95	107	+417	101	122	111	96	89	129	113

MLADI - GENOMSKI TESTIRANI BIKOVI (koristiti po manji broj doza od više bikova) = 28 bikova

Ime bika	otac / majčin otac	centar* i HB	sjeme ili živ	gGZW indeks	% pouzd.	MW mlijeko	Mkg mlijeko	FW meso	FIT fitnes	težina teljenja	protok mlijeka	okvir	noge	vime
HEISS	Hashtag / Dell	VŽ 'novi'	sjeme	150	75	128	+1.285	123	123	108	126	101	112	127
HIGHNESS	Helikon / Mandrin	RVet 9050	sjeme	148	75	131	+1.012	116	121	116	118	101	97	102
GS WIN AGAIN	Wonderboy / Worldcup	Ngen 9078	sjeme	145	72	136	+1.625	113	112	106	123	98	106	111
HOCHFRANKEN	Hashtag / Waban	Ngen 9131	sjeme	145	73	124	+1.038	119	126	102	107	109	100	107
SUNSHINE	Sisyphus / Waban	VŽ 9106	sjeme	143	79	127	+488	110	123	110	120	96	101	107
ZELDA	Zeiger / Hilfinger	Ngen 9081	sjeme	143	75	127	+912	114	125	103	102	103	102	116
WIRBELWIND PS	Waalkes Pp / Sisyphus	VŽ 9108	sjeme	143	74	123	+996	110	131	109	108	99	105	115
HIGHLAND	Hashtag / Mint	VŽ 'novi'	sjeme	141	75	131	+1.425	110	114	106	115	114	117	121
GS WINTEN	Weissensee / Wrigley	Ngen 8974	sjeme	141	80	126	+1.135	108	123	104	120	107	98	107
SONIC1	Sunrise / Hokuspokus	VŽ 'novi'	sjeme	141	75	124	+923	112	125	111	96	108	106	119
GS SPUTNIK	Spartacus / Varta	Ngen 9043	sjeme	140	75	123	+774	116	123	120	106	102	103	129
GS WUNDAUZI	Westwind / Der Beste	Ngen 9018	sjeme	140	78	120	+904	110	128	108	106	100	99	124
MATCHBALL PS	Meter Pp / Weitblick	Ngen 9133	sjeme	139	74	127	+1.237	117	118	101	101	107	102	112
HUSIM PP	Hamlet Pp / Manolo Pp	VŽ 9129	živ	139	73	119	+1.284	114	125	100	111	105	114	118
WINTERTRAUM	Woiwode / Der Beste	Ngen 8963	sjeme	139	80	118	+894	107	132	118	116	100	126	124
HYPE	Hulio / Macbeth	VŽ 9055	živ	138	75	119	+1.161	122	119	105	110	101	99	110
GS WUNDERINO	Weissensee / Reumut	VŽ 8965	sjeme	137	81	119	+520	115	124	104	101	102	94	107
WONDERBAU	Wintertraum / Hermelin	OS 9112	živ	137	73	118	+673	115	124	105	115	102	106	113
WILLENSKRAFT	Weissensee / Herzschlag	RVet 9009	sjeme	136	79	127	+1.207	106	113	112	119	96	102	118
HOGWARTS	Hokuspokus / Walot	VŽ 9031	sjeme	136	78	123	+896	120	113	101	108	123	110	110
HEILIGTUM	Hofmeister / Worldcup	VŽ 9062	sjeme	136	73	121	+1.179	114	120	105	107	104	113	112
GS HOERI	Hokuspokus / Ruksi	Ngen 9038	sjeme	135	79	127	+577	104	119	113	95	102	116	122
WAHRELIEBE	Wuestensohn / Vollwert	VŽ 9063	sjeme	134	78	114	+967	122	120	101	104	107	100	114
HANOMAG	Hayabusa / Waban	VŽ 8959	živ	133	79	121	+1.075	108	116	97	115	98	106	112
WUHAN	Wettiner / Hermelin	OS 9072	živ	133	74	121	+829	111	116	102	105	97	104	109
DORIAN	GS Doc / Waban	OS 9073	živ	131	74	113	+434	122	118	102	104	96	101	121
IQ P*S	Irregut PS / Haribo	VŽ 9011	sjeme	127	80	120	+952	113	106	108	112	113	103	119
HEX HEX Pp	Hokuspokus / Mahango	RVet 8947	sjeme	127	80	119	+510	112	110	114	96	98	114	116

*VŽ = Centar za UO Varaždin, OS = Centar za unapređenje govedarstva Osijek, RVet = ReproVet - Veterinarska stanica Križevci,

Ngen = Nova-Genetik Križevci

AKTUALNI BIKOVSKI OČEVI

POUZDANI PROGENO-TESTIRANI BIKOVI

SVI BIKOVI BEZ GENSKIH DEFEKATA

MONOPOLY PS Manolo Pp x Remmel HB 8931 CUO Varaždin	samo za krave	gGZW 138 (92%) 270 kćeri MW 122 +1.136 -0,23 -0,05 pers. 110 protok 88 FW 117 FIT 116 (90%) težina teljenja 100 (99%)	eksterijer: 108 kćer (93%) okvir mišić. noge vime 111 109 114 114
MAJO Minor x Zepter HB 8875 NovaGenetik	dobar za junice	gGZW 136 (85%) 45 kćeri MW 125 +793 +0,15 +0,00 pers. 100 protok 103 FW 109 FIT 117 (85%) težina teljenja 111 (99%)	eksterijer: 24 kćer (88%) okvir mišić. noge vime 99 102 104 113
MYLIFE Pp Mahango Pp x Grimm HB 9010 CUO Varaždin	samo za krave	gGZW 124 (97%) 1.016 kćeri MW 116 +754 -0,10 -0,04 pers. 94 protok 105 FW 115 FIT 104 (96%) težina teljenja 98 (99%)	eksterijer: 259 kćeri (96%) okvir mišić. noge vime 112 120 99 120

MAJO

SUNSHINE

ZELDA

WIRBELWIND PS

SONIC1

MLADI GENOMSKI-TESTIRANI BIKOVI

SUNSHINE Sisyphus x Waban HB 9106 CUO Varaždin	dobar za junice	gGZW 143 (79%) 2. od 18 Sisyphus - sinova MW 127 +488 +0,35 +0,14 pers. 111 protok 120 FW 110 FIT 123 (84%) težina teljenja 110 (99%)	eksterijer (83%) okvir mišić. noge vime 96 105 101 107
ZELDA Zeiger x Hilfinger HB 9081 NovaGenetik	samo za krave	gGZW 143 (75%) 3. od 30 Zeiger - sinova MW 127 +912 +0,03 +0,04 pers. 107 protok 102 FW 114 FIT 125 (79%) težina teljenja 103 (79%)	eksterijer (80%) okvir mišić. noge vime 103 101 102 116
WIRBELWIND PS Waalkes Pp / Sisyphus HB 9108 CUO Varaždin	može na junice	gGZW 143 (74%) 2. od 26 Waalkes Pp - sinova MW 123 +996 -0,08 -0,06 pers. 103 protok 108 FW 110 FIT 131 (78%) težina teljenja 109 (94%)	eksterijer (79%) okvir mišić. noge vime 99 104 105 115
HIGHLAND Hashtag x Mint HB 'novi' CUO Varaždin	samo za krave	gGZW 141 (75%) 22. od 47 Hashtag - sinova MW 131 +1.425 -0,17 -0,06 pers. 105 protok 115 FW 110 FIT 114 (79%) težina teljenja 106 (81%)	eksterijer (80%) okvir mišić. noge vime 114 102 117 121
SONIC1 Sunrise x Hokuspokus HB 'novi' CUO Varaždin	oprez na junice	gGZW 141 (75%) 2. od 9 Sunrise - sinova MW 124 +923 -0,01 -0,01 pers. 107 protok 96 FW 112 FIT 125 (79%) težina teljenja 111 (80%)	eksterijer (80%) okvir mišić. noge vime 108 98 106 119
HUSIM PP Hamlet Pp x Manolo Pp HB 9129 CUO Varaždin	samo za krave	gGZW 139 (73%) 11. od 24 Hamlet Pp - sinova MW 119 +1.284 -0,33 -0,16 pers. 105 protok 111 FW 114 FIT 125 (78%) težina teljenja 100 (79%)	eksterijer (79%) okvir mišić. noge vime 105 99 114 118
WILLENSKRAFT Weissensee x Herzschlag HB 9009 ReproVet	dobar za junice	gGZW 136 (79%) 7. od 24 Weissensee - sinova MW 127 +1.207 -0,12 -0,06 pers. 100 protok 119 FW 106 FIT 113 (84%) težina teljenja 112 (98%)	eksterijer (84%) okvir mišić. noge vime 96 101 102 118
GS HOERI Hokuspokus x Ruksi HB 9038 NovaGenetik	dobar za junice	gGZW 135 (79%) 4. od 13 Hokuspokus - sinova MW 127 +577 +0,29 +0,10 pers. 99 protok 95 FW 104 FIT 119 (84%) težina teljenja 113 (99%)	eksterijer (80%) okvir mišić. noge vime 102 93 116 122

Holstein bikovi za umjetno osjemenjivanje

● Za Odbor za uzgoj SUHUU-a Kristina Zirn, mag.ing.agr.,
suhuhrvatska@gmail.com

Dragi naši uzgajivačice i uzgajivači, izšao je novi broj časopisa Uzgoj goveda, a s njim i naše preporuke za holstein bikove za umjetno osjemenjivanje. Odabrali smo vam najkvalitetnije holstein bikove za umjetno osjemenjivanje koji su trenutno kod nas na tržištu kod distributera duboko smrznutih doza sjemena. U ponudi je dosta široka lista holstein bikova - radi poboljšanja proizvodnje mlijeka te ostvarenja uzgojno-seleksijskih ciljeva, stručnom i temeljito analizom odabrali smo one najkvalitetnije. Cilj je svakog uzgajivača stvoriti genetski što superiorniju životinju, zato je u našem seleksijskom radu najvažniji odabir pravih roditelja budućih generacija. Iznimno je bitno pronaći pravoga bika za određenu junicu ili kravu pa uvijek treba izdvajati određeno vrijeme kako bi se dovoljno pozornosti posvetilo njegovim uzgojnim vrijednostima. U tome vam pomoći pruža i SUHUU, zbog toga vam donosimo nove izračune uzgojnih vrijednosti. Pri izradi ovih preporuka i dalje smo se vodili istim kriterijima. Riječ je o bikovima mlađim od 10 godina, skupnim indeksima, indeksima najvažnijih svojstava, a koštane su različite boje radi lakšeg razumijevanja utjecaja bikova na određena svojstva (**zelena** - popravlja svojstvo, **crna** - neutralan utjecaj na svojstvo, **crvena** - negativan utjecaj na svojstvo).

U ponudi njemačkih bikova (tablica 1), među progenim su bikovima dobro poznata grla - ROYCE, BAROLO i MILORD

ET - ali se ovaj put na vrhu tablice našao bik TOPSTONE (dostupan i oblik seksiranog sjemena) s vrlo visokim skupnim indeksom (RZG) i visokim UV-om za mlječnost, ali negativnim utjecajem na eksterijer vimena. Bik EDLOCK našao se odmah iza njega, i ovaj se put zeleni gotovo sve, odnosno ima pozitivne utjecaje na gotovo sva navedena svojstva u tablici osim na lakoću teljenja (RZKd). Izrazito visoki UV za mlječnost imaju bikovi TOPSTONE, KNS GYPSY, SINUS i ROLLS. Među genomskim bikovima opet je najbolji CALVIN s najvišim skupnim indeksom (RZG) te najvišim UV-om za mlijeko (Mkg). Slijedi ga bik DANIEL s također visokim skupnim indeksom i vrlo visokim UV-om za mlijeko, a popravlja sva svojstva, posebice broj somatskih stanica. Osim tih bikova, istaknut ćemo i žive genomske bikove GALLA, ROMANA, HARDYJA i JAMESA, koji su u ponudi a popravljaju gotovo sva svojstva iz tablice. Napominjemo, pri odabiru bikova za osjemenjivanje obratite pozornost na to da su za junice pogodniji bikovi s indeksom LTo \geq 104 kod progenih, a LTo \geq 107 kod genomske bikove.

U ponudi danskih bikova (tablica 2) nije bilo prevelikih promjena. Mladi bik VH BAHRAIN i dalje drži vrh tablice kod progenih bikova, koji osim UV vimena popravlja sva svojstva. No, ovaj put u našim preporukama pojavila su se još dva progena bika. Bik VH SAADE popravlja sva svojstva osim mlječnost, te bik VH ALLUSIO.

VH BAHREIN - progeni bik koji popravlja sva svojstva

TOPSTONE - visoki UV za mlječnost

Tablica 1. Njemački bikovi

HB	IME BIKA	OTAC / MAJČIN OTAC / MAJČIN DJED	RZG	Mkg	mm,%	bj,%	vime	noge	RZS	RZN	RZKd	centar
PROGENI BIKOVI												
1719	TOPSTONE *	TOPSHOT / RUBICON / AIKMAN	156	1772	0,1	0,05	95	120	118	128	109	OS
1625	EDLOCK	ECLAIR / ENFORCER / WINDBROOK	138	231	0,57	0,14	115	116	113	123	99	OS
1743	KNS GYPSY	GYMNAST / POWERBALL / BALISTO	137	1778	-0,24	0,04	98	105	102	119	106	VŽ
1742	SINUS	SILVER / BEDFORD / LOGAN	133	1383	0,11	-0,01	122	105	106	106	101	VŽ
1645	ROYCE	ROXY B / SUPERSHOT / SNOWFLAKE	132	642	0,18	0	121	116	119	124	107	VŽ
1285	ALAMO	ALTASPRING / FANATIC / SNOWMAN	131	939	-0,01	0,03	106	126	106	121	110	VŽ
1741	ROLLS	ROXY B / SUPERSHOT / SNOWFLAKE	126	1048	-0,22	-0,05	126	100	108	123	109	VŽ
1745	BG RADAMES	STYX RED / SILVER / CHEVROLET	126	291	0,14	-0,06	124	126	119	118	111	VŽ
1264	MILORD ET	MISSOURI / HEADLINER / MAN-O-MAN	122	451	0,15	0,11	117	104	105	116	107	VŽ
GENOMSKI BIKOVI												
1642	CALVIN	CASINO / FINDER / MISSOURI	151	1885	0,01	-0,01	101	118	111	119	112	VŽ
1644	DANIEL	DATELINE / IMAX / SUPERSIRE	139	1138	0,03	0,02	111	115	125	108	111	VŽ
1388	GALL	GYMNAST / SILVER / SHOTGLASS	136	830	0,18	0,02	117	114	115	109	104	OS
1744	ROMAN	ROYCE / FINDER / SHOTGLASS	135	510	0,09	0,04	117	129	119	114	117	VŽ
1387	HARDY	HARTLEY / MISSOURI / BALISTO	126	451	0,02	0,03	113	103	121	120	110	OS
1386	JAMES	JAMESON / POWERBALL P / LADD P	126	914	-0,11	0,06	112	98	106	111	107	OS

Legenda: RZG - skupni indeks, Mkg - UV za kg mlijeka, mm% - UV za sadržaj mlječne masti, bj% - UV za sadržaj bjelančevina, RZS - broj somatskih stanica, RZN - dugovječnost, LTo - lakoća teljenja (utjecaj oca - direktni utjecaj), cen - centar za u.o. koji distribuira sjeme (OS - CUG Osijek, VŽ - CUO Varaždin)

Napomena: * - bik dostupan u obliku seksiranog sjemena

Tablica 2. Danski bikovi

HB	IME BIKA	OTAC / MAJČIN OTAC / MAJČIN DJED	NTM	MLI,kg	mm, %	bj, %	vime	noge	ZDR	DUG	LTo	centar
PROGENI BIKOVI												
1702	VH BAHRAIN *	BOSMAN / SERGIO / POP	30	117	102	109	77	114	111	113	102	LA
1627	VH SAADE *	VH STAN / VH ESSET / VH BLUME	26	94	123	116	115	112	111	113	109	LA
1470	VH ALLUSIO *	ARAGON / VH BOSMAN / BALISTO	17	106	106	110	101	106	111	111	107	LA
GENOMSKI BIKOVI												
1573	VH NADER *	NORLAND / VH RAMIS / FAGENO	36	101	117	124	120	106	108	121	109	LA
1572	FILLMAN *	FELIX / VH BRIXTON / NILSON	33	101	110	127	116	97	110	110	100	LA
1701	VH COMPLY *	VH CASSIDY / VH RIVER / BARBERO	32	105	114	120	102	90	109	119	101	LA
1622	CASCADE *	CASSIDY / VH NEXUS / VH BETA	30	108	106	114	110	101	108	122	96	LA
1505	VH YNGVAR *	YODA / DOZER / BALISTO	28	97	120	113	126	110	119	116	105	LA
1504	VH STOOL *	SKYWALKER / PLEDGE / SALOON	24	97	119	124	119	102	102	110	101	LA
1704	VH SEO PRC *	SOLITAR / FINDER / BALISTO	22	102	111	116	119	112	104	112	109	LA

Legenda: NTM - skupni indeks, MLIkg - indeks za kg mlijeka, mm% - UV za sadržaj mlječne masti, bj% - UV za sadržaj bjelančevina, ZDR - zdravlje vimenja, DUG - dugovječnost, LTo - lakoća teljenja (utjecaj oca), cen - centar za u.o. koji distribuira sjeme (LA - Lactis)

Napomena: * - bik dostupan u obliku konvencionalnog i seksiranog sjemena

Tablica 3. Nizozemski bikovi

HB	IME BIKA	OTAC / MAJČIN OTAC / MAJČIN DJED	NVI	Mkg	mm,%	bj,%	vime	noge	ZDR	DUG	LTo	centar
PROGENI BIKOVI												
1487	TREASURE	FINDER / G FORCE / GIBOR	225	347	0,06	-0,04	108	105	107	633	105	NG
1160	FINDER	BALISTO / EPIC / GOLDWYN	204	-188	0,46	0,13	103	107	107	576	103	NG
1242	CONCERT	CRESCENDO / G FORCE / GIBOR	190	852	-0,1	-0,08	102	97	104	497	101	NG
1380	BEATBOX	AMIGO / FANATIC / SNOWMAN	187	1061	0,19	0,12	98	99	100	191	102	NG
1673	BOUNCER	BRENTANO / JESPER / TITANIUM	152	268	0,26	0,19	107	95	107	353	104	NG
1009	DANNO	BOOKEM / BOLTON / O MAN	135	706	-0,26	-0,09	101	109	107	32	99	NG
1575	BODYGUARD	BOLT / STELLANDO / RAMOS	101	779	-0,1	-0,08	106	104	105	-18	97	NG
GENOMSKI BIKOVI												
1724	FLAGSTONE	TOPSTONE / RELEVANT / REFLECTOR	356	1581	0,47	0,11	107	104	106	588	95	NG
1725	ENDLESS	JACUZZI / FINDER / COMMANDER	297	793	0,84	0,21	102	105	105	406	101	NG
1576	TORNADO	SKYWALKER / ESPERANTO / AMIGO	275	1953	-0,36	0	105	101	102	453	102	NG
1675	JAYVANO *	ESPERANTO / PENLEY / G FORCE	192	831	-0,14	0,14	104	104	102	391	103	NG

Legenda: NVI - skupni indeks, Mkg - UV za kg mlijeka, mm% - UV za sadržaj mliječne masti, bj% - UV za sadržaj bjelančevina, ZDR - zdravlje vimenja, DUG - dugovječnost, LTo - lakoća teljenja (utjecaj oca), cen - centar za u.o. koji distribuira sjeme (NG - Nova Genetik)

Napomena: *- bik dostupan u obliku seksiranog sjemena

Kod genomske bikova, VH NADER i dalje je na vrhu tablice s najvišim skupnim indeksom (NTM) i najvišim indeksom za lakoću teljenja (LTo) te vrlo visokim UV-om za dugovječnost (DUG=121), a pozitivno utječe na većinu svojstava. I dalje ga slijede bikovi VH COMPLY i FILMAN, koji su zamjenili mjesta u poretku tablice, imaju podjednak utjecaj na gotovo sva svojstva te negativan UV za noge. Najviši indeks za dugovječnost i dalje ima bik CASCADE (DUG=123), ali najmanji i negativan utjecaj za lakoću teljenja (LTo=96). Bik VH YNGVAR i dalje ima najviši UV za popravljanje eksterijera (vime 127, noge 111), ali negativan utjecaj na proizvodnju mlijeka. Svi ovi bikovi dostupni su u obliku konvencionalnoga i seksiranog sjemena u Lactisu.

U tablici 3 nalazi se ponuda nizozemskih bikova, a svi se nalaze u distributivnom centru Nova Genetik. Ovaj put nema novih grla među ovim starim bikovima dobro poznatim po svojim visokim vrijednostima, ali su neki ispalj zbog svojih manjih vrijednosti. Tako bik TREASURE i dalje drži prvo mjesto s najvišim skupnim indeksom (NVI) kod progenih bikova, još uvijek popravlja gotovo sva svojstva, posebice dugovječnost kod krava. FINDER se i dalje drži visoko na tablici, no ovaj put naveden je i njegov pozitivan utjecaj na sva svojstva osim povećanja mliječnosti, za to ima dosta negativan utjecaj (-188). Kod genomske bikova svi imaju pozitivan utjecaj na gotovo

sva svojstva, posebice visok iznos UV za mliječnost, vime i dugovječnost, a sve ih nudi distributer Nova Genetik. Nova imena među dobro poznatim starim TORNADOM i JAYVANOM su FLAGSTONE i ENDLESS, mladi bikovi s visokim skupnim indeksom (NVI), te visokim UV za dugovječnost, posebice mliječnost. Bik JAYVANO dostupan je u obliku seksiranog sjemena.

Zadnja tablica 4 naša je preporuka američkih i francuskih bikova iz ponude naših distributera sjemena u Hrvatskoj. Navodimo dosta novih imena, posebice među genomskim bikovima, koji su se odmah smjestili u sam vrh tablice. Kod progenih je bikova mladi LUKAKU još uвijek na samom vrhu, ima najviši skupni indeks (TPI) te najveći utjecaj na mliječnost, noge i dugovječnost. Istimemo novoga mladog bika KOKOMA, koji prema rezultatu UV ima pozitivan utjecaj na povećanje mliječnosti, a uz njega pozitivan utjecaj na svojstvo imaju i stari bikovi CRIMSON i SUPERSIRE, koji s druge strane ima negativan utjecaj na eksterijer, odnosno na vime i noge. Napominjemo kako bikovi NEWSTAR i MOGUL jedini imaju negativan utjecaj na dugovječnost. Kod genomske bikova pri vrhu tablice također su nova grla: ALLEGANY, GORDON, GEORGE MILLER, CRUSHER, PEPPY, ROGERS, BAUGHMAN, CONTENDER, BART, DIVINE i PUMP. Svi ti novi mladi bikovi imaju pozitivne utjecaje na sadržaj mliječne masti i bjelančevi-

Tablica 4. Američki i francuski bikovi

HB	IME BIKA	OTAC / MAJČIN OTAC / MAJČIN DJED	TPI	Mlb	mm,%	bj,%	vime	noge	BSS	DUG	LTo	centar
PROGENI BIKOVI												
1674	LUKAKU	ELDORADO / RUBICON / MCCUTCHEN	2782	1204	0,13	0,01	1,04	1,09	2,85	3,7	2	NG
1751	KOKOMO *	BLOWTORCH / DELTA / SUPERSIRE	2718	1311	0	-0,01	1,75	1,08	2,73	0,6	2	BO
1394	CRIMSON *	SPECTRE / RUBICON / ALTA OAK	2650	1019	0,19	0,06	0,3	-1	2,8	3,1	2	BO
1369	PRASER *	PENMANSHIP / MVP / EPIC	2509	-23	0,21	0,13	0,28	0,54	2,96	0,5	2	LA
1582	NEWSTAR	LOUXOR / CAPITAL GAIN / MOGUL	2362	856	-0,03	0,02	2,99	0,06	2,74	-3,7	2	RE
1146	SUPERSIRE	ROBUST / PLANET / SHOTTE	2330	1071	0,06	0	-0,48	-0,71	2,95	1,6	2	BO
1237	CHUCK	SUPERSHOT / RANSOM / ROBUST	2298	426	-0,03	0,04	1,73	0,3	2,92	2,3	2	NG
1126	MOGUL	DORCY / MARSH / O MAN	2291	460	0,09	0	2,41	0,88	3,13	-2,9	2	BO
GENOMSKI BIKOVI												
1750	ALLEGANY *	ACURA / YODA / MAGNUS	3020	1850	0,1	0,06	1,02	0,79	2,87	4,0	2	BO
1758	GORDON *	TAOS / TAHITI / KING ROYAL	3002	1118	0,11	0,1	3,31	0,96	2,88	0,1	2	BO
1759	GEORGE MILLER *	TAOS / LEGACY / JAGGER	2991	298	0,24	0,14	2,58	0,55	2,51	3,3	3	BO
1757	CRUSHER *	CALVARY / LEGENDARY / JOSUPER	2975	399	0,38	0,14	0,5	0,98	2,91	3,6	2	BO
1762	PEPPY *	LUSTER P / RUBICON / CASHCOIN	2946	1811	0,11	0,03	0,99	1,08	2,9	0,2	2	RE
1764	ROGERS	BATMAN / GUARANTEE / HOTSHOT	2933	905	0,23	0,09	1,62	1,22	2,79	0,9	2	RE
1755	BAUGHMAN *	CONWAY / LEGACY / MEDLEY	2918	824	0,17	0,06	2,73	0,52	2,67	2,6	2	BO
1760	CONTENDER *	RIVETING / HOTLINE / OCTOBERFEST	2875	181	0,29	0,11	2,58	0,86	2,7	1,5	2	BO
1662	LOGISTICS *	RENEGADE / HELIX / DELTA	2865	262	0,3	0,08	2,32	2,2	2,99	-0,8	3	BO
1763	PUMP	ARISTOCRAT / GATEDANCER / RUBICON	2830	1579	0,11	0,07	1,18	-0,49	2,82	0,9	2	RE
1692	ONEIDA *	ACHIEVER / SOLARIS / MONTROSS	2801	936	0,25	0,07	0,34	0,09	2,81	2	2	BO
1749	BART *	DSAIGE / ACHIEVER / RUBICON	2781	838	0,19	0,02	1,18	0,57	2,73	3,7	2	BO
1752	DIVINE	HEROIC / DYNAMO / SUPERSHOT	2735	1006	0,18	0,03	1,14	1,28	2,77	-0,5	2	BO
1691	STRIKER *	KENOBI / RUBICON / MORGAN	2682	183	0,26	0,10	1,41	-0,56	2,86	2,4	2	BO
1530	NIKKLY	HARMONY / PONDER / FRANZ	2608	1125	0,05	-0,01	1,27	0,83	2,67	1,8	2	RE
1407	AXXON	EXPRESSO / NOMINEE / MOGUL	2596	2004	-0,06	-0,01	1,44	0,14	2,98	-2,4	2	NG
1659	ALL-STAR *	PENLEY / LUCID / MAXUM	2563	1201	-0,04	0,01	1,51	0,66	2,6	1,4	2	BO

Legenda: TPI - skupni indeks, MLb - UV za lb mlijeka, mm% - UV za sadržaj mlječne masti, bj% - UV za sadržaj bjelančevina, BSS - broj somatskih stanica, DUG - dugovječnost, LTo - lakoća teljenja (utjecaj oca), cen - centar za u.o. koji distribuira sjeme (LA - Lactis, BO - Bosgen, RE - Reprovet, NG - Nova Genetik)

Napomena: * bik dostupan u obliku seksiranog sjemena

na te vime. ALLEGANY, PEPPY i AXXON bikovi su s najvišim vrijednostima UV-a za mlječnost i popravljaju to svojstvo. Bik LOGISTICS ima negativan utjecaj na dugovječnost i lakoću teljenja pa bi ga zbog toga trebalo izbjegavati u sparivanju s junicama. Gotovo svi bikovi nalaze se u seksiranom obliku, ali ne i ROGERS, PUMP, DIVINE, NIKKLY i AXXON.

U ponudama holstein bikova treba spomenuti i crvene holstein bikove koji se nalaze u našim distributivnim centrima za umjetno osjemenjivanje, a sve su traženiji: ANDY-RED i

NOBEL RED (CUO Varaždin); PRESTIGE i PEPSI (Nova Genetik); SANI, BRESUN i SUNRED (CUO Osijek); SHERWOOD RED (Bosgen).

Za sve dodatne informacije o preporučenim bikovima uzgajivači se mogu obratiti Odboru za uzgoj SUHUH-a (suhuhrvatska@gmail.com), ili centru za umjetno osjemenjivanje koji distribuira sjeme. Za izradu plana osjemenjivanja slobodno se možete javiti svom područnom uredu Centra za stočarstvo, ili na e-mail govedarstvo@haphi.hr.

Naši bikovi: HUSIM PP u Varaždinu i WONDERBAU u Osijeku

● Za Odbor za uzgoj i preporuke bikova H.U.SIM.-a, Damir Pejaković, dipl.ing.agr., damir.pejakovic@mps.hr

Obitelj Imbrišić
uzgajila je bika kojega
će koristiti cijeli
simentalski svijet i
nadjenula mu ime
HUSIM PP - bravo!

Datum 3. ožujka 2023. ostat će zabilježen kao važan za naš uzgoj jer su toga dana nakon gotovo tri godine (od Roymana i Hitbulla) naša nova dva mlada bika ušla u centre za umjetno osjemenjivanje. Velik je to uspjeh cjelokupnog sustava uzgoja simentalca u Hrvatskoj, s obzirom na vrlo visoke kriterije koje nameće nadmoćna uzgajna konkurenca na otvorenom tržištu.

HUSIM PP najkompletniji je PP-bezrožni svjetski bik!

Naši vrsni uzgajatelji, obitelj Ivana Imbrišića iz Kozarevca u Koprivničko-križevačkoj županiji, uzgajili su vrhunskoga homozigotno bezrožnog (PP) bika, čije će sjeme uskoro postati vrlo traženo u svim najboljim svjetskim uzgojima jer ima vrhunski genetski profil. Najkompletniji je od svih PP-bikova čitave simentalske - Fleckvieh populacije. Otac mu je Hamlet Pp (linija Hermelin - Herzschlag - Huttera), vrlo utjecajan bikovski otac u svim uzgojima, od kojega su do sada genotipizirana čak 1184 muška kandidata, a u sustav umjetnog osjemenjivanja ušla su već 23 njegova mahom bezrožna sina. Majka mu je genetski bezrožna (Pp) austrijska krava kombinacije Manolo PpxOthello, koja je po rezultatima genomske

HUSIM PP gGZW 139 - u sustavu CUO Varaždin
- BVN - EUROgenetik

HUSIM PP
Hamlet Pp x Manolo Pp

gGZW 139
MW 119 +1.284 -0,33 -0,26
FW 114 Fit 125 ext. 105-99-114-118

testova među 5% najboljih kćeri svojega super cijenjenog oca, s osobito dobrim indeksima vimena (119) i fitnesa (122). **HUSIM PP** je na sreću naslijedio najbolje gene obaju roditelja pa tako i za bezrožnost. Stoga će sva njegova telad sigurno biti genetski bezrožna, što je vrlo traženo u modernom simentalskom uzgoju. Njegovi su genomski indeksi super uravnoteženi, i to na najvišoj razini (gGZW 139), a osobito je rijetka njegova kombinacija vrlo visoke mlijekočnosti (Mkg +1.284), odličnog fitnesa (125) i dubine vimena (121), uz vrlo dobre noge (114) i indeks mesa (114). U sparivanju ga jedino treba malo zaštitići u vezi sa sastavom mlijeka, a i po tome super paše na mnogobrojne kćeri vrlo utjecajnih bikova (Hokusokus, Orka, Evergreen, Janda, Victim PP, Possmann, Varta, Majo, Reumut, Der Beste, Ehksam, Mozilla, Megaherz, Wings, Ivaris)...

HUSIM PP je počeo proizvoditi sjeme u CUO Varaždin pa će uskoro kroz sustav BVN-EUROgenetik i svojim znakovitim imenom potaknuti zanimanje cijelog simentalskog svijeta za naš savez, za cjelokupan hrvatski uzgoj i za Lijepu Našu s ogromnim razvojnim potencijalima, i to baš u vrijeme našeg ulaska u zajednički sustav genetskog vrednovanja simentalske pasmine (DAC).

Našem novom mlađom biku veselit će se slavonski uzgajatelji

Centar za unapređenje govedarstva Osijek kupio je našeg prvog Wintertraumova sina uzgojenog u stаду vrijedne obitelji Ivica Škrivaneka u Bešlincu u Zagrebačkoj županiji. **WONDERBAU** mu je ime, a pedigree WintertraumxHermelinxVogtx Wille. Njegov otac Wintertraum jedan je od najpopularnijih bikovskih očeva u svim uzgojima, najviše zbog svoje jedinstvene kombinacije indeksa fitnesa (132), nogu (126) i vimena (124), po kojima iznimno dobro paše na trenutno prevladavajući udio plotkinja u populaciji od linija kojima je predak megautjecajni bik Hutera. I naš je **WONDERBAU** produkt upravo takve kombinacije - majka mu je vrlo dobro

rangirana (unutar 10%) Hermelinova kćи s jakim indeksima kombiniranog tipa (MW 117 i FW 119), koji su se odlično sparili s očevim jakim fitnesom. Zbog toga je **WONDERBAU** bik kojemu su indeksi baš svih pojedinačnih osobina mlijeka, mesa i fitnesa pozitivni. Uz dobre indekse eksterijera (102-93-106-113), protoka mlijeka (115) i težine teljenja (105), ovaj naš mladi bik visoke razine (gGZW 137, MW 118, FW 115, Fit 124) iznimno je široko upotrebljiv i lako se sparuje s većinom plotkinja u našoj populaciji.

Sjeme tih dvaju naših izvrsnih bikova na tržištu je od svibnja pa pozivamo sve distributere sjemena bikova u Hrvatskoj da svim našim uzgajateljima diljem Lijepe Naše omoguće korištenje ovih bikova, jer su oni vrijedni rezultati dugogodišnjih zajedničkih ulaganja u naš uzgojni program.

WONDERBAU u Centru za unapređenje govedarstva Osijek

WONDERBAU
Wintertraum x Hermelin

gGZW 137
MW 118 +673 -0,04 +0,03
FW 115 Fit 124 ext. 102-93-106-113

WONDERBAU gGZW 137
- veliki uspjeh i motiv za daljnji
uzgojni rad vrijedne **obitelji**
Škrivanek

Vrhunski rezultati

Krava Salde obitelji Jurkas otelila se čak 15 puta, a krava Havai obitelji Burek dala više od 100.000 kg mlijeka

● Željko Picić, bacc.ing.agr., HAPIH

Brojni uzgajivači simentalskoga goveda Zagrebačke županije i Grada Zagreba okupili su se u dubravskom restoranu "Sablic" na godišnjoj skupštini ZG SIM.-a. Osim uzgajivača, došli su i predstavnici Ministarstava poljoprivrede, Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu, Visokoga gospodarskog učilišta u Križevcima, Zagrebačke županije, grada Vrbovca i okolnih općina, te poslovnih partnera.

Predsjednik Damir Horvatić uručio je priznanja vrhunskim uzgajivačima s područja Zagrebačke županije koji su obilježili uzgoj simentalca proteklih desetljeća. Naklon do poda ide obiteljima Jambrišak iz Vrbovca, Prekomorec iz Lovrečke Varoši, Mužinić iz Križevčeca, Hajdina iz Tedrovca, Jurkas iz Harmice, Baršić iz Dubravice, Horvatić iz Stare Kapele, Sikora iz Stare Kapele, Panić iz Majura, Šobak iz Stare Kapele, Škrivanek iz Beslinca, Špišić iz Pisarovine, Pandek iz Rugvice, Vučinovec iz Bađinča i Burek iz Mostara.

Svi su ti uzgajivači ispisali povijest simentalskog uzgoja u Zagrebačkoj županiji, ali i u Hrvatskoj. Brojni su bikovi tih sjajnih uzgajivača postali svjetski poznati, ali ćemo se mi ovaj put osvrnuti na krave tih vrsnih uzgajivača, a većina njih još je u proizvodnji.

Vrhunske krave vrhunskih uzgajivača

Obitelj Špišić ponosi se kravom Megi (ImposiumxHagat). U deset teljenja dala je šest ženskih i četiri muška teleta sa sjajnim međutelidbenim razmakom od 354 dana. Proizvela je 60.000 kg mlijeka sa 4,75% mlijecne masti i 3,64% proteina.

Krava Beti-96 (MalfirxGebalot) obitelji Pandek također se otelila deset puta. Dala je osam ženskih i tri muška teleta uz jedne blizance s međutelidbenim razmakom od 389 dana. Obitelj ima u staji 16 plotkinja, a brojke pokazuju više od 75.000 proizvedenih kg mlijeka sa 4,09% mlijecne masti i 3,64% proteina.

Obitelj Vučinovec uzgajila je kravu Haidi čiji je otac bik Dionis. U 11 teljenja dala je pet ženskih i šest muških teladi s međutelidbenim razmakom od 431 dan, a proizvela je 60.000 kg mlijeka sa 4,20% mlijecne masti i 3,15% proteina.

Obitelj Mužinić također je uzgajila kravu koja se otelila čak 11 puta. Riječ je o Tulipi (VansteinxGras) čije je međutelidbeno razdoblje 399 dana. Dala je sedam ženskih i četiri muška teleta. Treba spomenuti i da obitelj Mužinić ima 25 plotkinja u staji. Krava Tulipa proizvela je 65.000 kg mlijeka sa 4,10% mlijecne masti i 3,50% proteina, a njezina je majka živjela 14 godina.

Ponos obitelji Jurkas je krava Salde (LinxzPascal). Otelila se čak 15 puta, navršila je 18 godina, a dala osam ženskih i osam muških teladi uz jedne blizance. Ta je sjajna krava zaslужna za 85 potomaka. Njezino je međutelidbeno razdoblje bio 391 dan. Proizvela je 75.000 kilograma mlijeka sa 3,77% mlijecne masti i 3,27% proteina.

Ponos obitelji Burek je krava Havai (SamutxRomel), koja se dosad otelila devet puta. Dala je tri ženska teleta i sedam muških uz jedne blizance. Proizvela je čak 107.780 kg mlijeka sa 4,35% mlijecne masti i 3,52% proteina. Istočemo, u 3970 dana dala je 27 kilograma mlijeka po proizvodnom danu.

Posebne krave: prva simentalska krava u Hrvatskoj s više od 100.000 litara mlijeka

Krava HAVAI priskrbila je svojoj gazdarici, vrsnoj uzgajateljici Emini Burek iz sela Mostari u Zagrebačkoj županiji, priznanje za osobito uzgojno postignuće na ovogodišnjoj skupštini ZGSIM.-a

● Za Odbor za uzgoj i preporuke bikova H.U.SIM.-a

Damir Pejaković, dipl.ing.agr.
damir.pejakovic@mps.hr

Vrsna uzgajateljica Emina Burek i prva simentalska krava u Hrvatskoj s više od 100.000 litara mlijeka

Obitelj Emine Burek do sada je uzgojila mnogobrojna vrijedna i dugovječna grla, ali krava Havai jedina je i prva simentalska krava u Hrvatskoj koja je uspjela dosegnuti životnu proizvodnju od 100.000 litara mlijeka i pritom je još u odličnoj kondiciji pa su jednoga sunčanog dana za uspomenu na to veliko postignuće nastale i vrlo lijepе fotografije.

Krava Havai DE 0942854291 došla je u staju Burekovih 2010. godine iz Njemačke, zajedno s još 180 tada bredih junica i tako je formirano veliko kvalitetno stado vrlo visoke razine proizvodnje. Havai je od prve laktacije (>10.500 kg) pokazala najveće proizvodne domete, ali se tada nije moglo pretpostaviti da će jedina poživjeti dulje od 14 godi-

na i u devet laktacija proizvesti ukupno 107.780 kg mlijeka s prosječno 4,35% masti i 3,52% proteina, s prosječnom proizvodnjom kroz čitavo to razdoblje od čak 27 kg mlijeka dnevno. Otelila je samo tri ženska teleta u životu pa još nije uspjela razviti dovoljno veliku familiju krava. No, zanimljiv je njezin pedigree. Otac joj je bio Samut (1998. g.) - iznimno cijenjeni bavarski bik koji u progenom testu ima čak 23.563 kćeri i još uvijek pozitivne indekse dugovječnosti (102) i plodnosti kćeri (110). Majčin otac bio je čuveni Romel (1995. g.) sa čak 45.079 kćeri i indeksom dugovječnosti 100 i plodnosti kćeri 111 te dominantnu prelijepu žutu boju koju je naslijedila i Eminina vremešna plavuša Havai.

Najviše bih htjela imati vlastitu farmu!

Razgovor s Andreom Hefner, voditeljicom uzgoja njemačkog centra za reprodukciju BVN Neustadt Aisch

● Razgovarao Josip Crnčić, mag. ing. agr., HAPIH

Zbog iznimnoga teoretskog ali i praktičnog znanja i iskustva u uzgoju simentalca, početkom veljače ove godine u Hrvatsku smo pozvali Andreu Hefner, djelatnicu njemačkog centra za reprodukciju BVN Neustadt Aisch. Cilj je bio održati radionice za struku i uzgajivače, ali i produbljivanje daljnje suradnje u provedbi hrvatskoga uzgojnog programa simentalskog goveda. To je bila prilika da s gospodom Hefner porazgovaramo o temama vezanima za uzgoj simentalca.

Gospodo Hefner, molim Vas da nam se ukratko predstavite.

Djelatnik sam centra za reprodukciju BVN Neustadt Aisch, gdje radim kao voditeljica uzgoja i izvoza sjemena bikova. To konkretno znači da kupujem bikove za navedeni centar, no osim toga analiziram i uzgojne vrijednosti bikova, radim izbor bikovskih majki te ih ciljano sparujem, a u konačnici sjeme bikova nudim i na njemačkom tržištu ali i cijelog svijeta. Time se bavim već 20 godina, a 16 godina radim u BVN-u. Želim istaknuti da potječem iz obitelji uzgajivača simentalca. I danas moja obitelj posjeduje farmu sa 130 krava simentalske pasmine. Moj brat vodi farmu i ostvaruje odlične rezultate u proizvodnji. Postiže prosječnu proizvodnju po kravi od 10.000 kg mlijeka sa 4,3% mlijecne masti i 3,7% bjelančevina. Moja strast je uzgoj. Često kažem da se bavim drugim najboljim poslom, a kad me pitaju koji bi bio onda prvi najbolji posao, ja im kažem da bih najviše htjela imati vlastitu farmu.

Recite nam nekoliko riječi o vašem centru za reprodukciju.

BVN je uzgojna organizacija i centar za reprodukciju koji postoji već 75 godina. Godišnje kupujemo 100-140 bikova. Uкупno imamo 400 živih bikova. Bikove ne kupujemo sami već imamo nekoliko uzgojnih organizacija-partnera u Njemačkoj (RBW i Hessen) i Austriji (Gornja Austrija, Koruška i Tirol), s kojima smo povezani u grupaciju Eurogentik. Osim uzgojem i proizvodnjom sjemena bikova simentalske pasmine, bavimo se i proizvodnjom sjemena nerastova. Godišnje imamo 379.000 prvih osjenjivanja u simentalskoj pasmini, i tu smo prvi u Bavarskoj. Naša je misija raditi za uzgajivače, zato je naš cilj da uzgajivači u svojim stajama imaju dobre krave, stoga odabiremo bikovske majke, sparujemo ih te kupujemo najbolje bikove i proizvodimo sjeme.

Za razliku od Hrvatske prakse, vlasnici vašeg centra su uzgajivači?

Da, naši su vlasnici uzgajivači, njih čak 10.000. Imamo pet predsjednika uzgajivača, od kojih se jedan bavi svinjogradnjom, jer se bavimo i uzgojem nerastova, dok su ostala četiri uzgajivači simentalskoga goveda. Sve su to vrhunski uzgajivači koji su uzgojili poznate bikove kao što su Warrior, Imposium, Villeroy, Percussion i sl. Oni predstavljaju 15 članova upravnog odbora. Dvaput godišnje održavamo skupštine na kojima sudjeluje 150 predstavnika uzgajivača, koji donose odluke važne za funkciranje centra i uzgojnog programa, odnosno kažu sa čime nisu zadovoljni, sa čime su zadovoljni.

Osim u Njemačkoj, imate i centre za reprodukciju i u drugim državama kao što je Rumunjska, ali i u Hrvatskoj. Koliko ste zadovoljni radom i uvjetima držanja bikova u CUO Varaždin?

Moram istaknuti kako sam vrlo zadovoljna uvjetima držanja bikova u CUO Varaždin, stoga nema nikakvih zapreka za slanje dobrih bikova u Hrvatsku, odnosno navedeni centar. Smatramo da je vrlo važno imati žive bikove u Hrvatskoj, jer je to dobro za vaš uzgoj pa posebno obraćamo pažnju da su to kvalitetni bikovi. Prije osam godina bila sam u Hrvatskoj i posjetila CUO Varaždin

te obišla nekoliko vaših farmi, a na krilima pozitivnih dojmova odlučili smo u Hrvatsku poslati kvalitetne žive bikove. Nekoliko mjeseci nakon toga doveli smo u CUO Varaždin kvalitetne žive bikove kao što su Royal, Impression, Polarstern, Vincenzo... Trenutno u Varaždinu od živilih bikova imamo kombinaciju mlađih bikova s visokom uzgojnom vrijednosti, kao što su Hype i Hanomag, ali i provjerjenih progeno testiranih bikova kao što su Orka i Villeroy.

Vaš je centar prodavao sjeme bikova pa ste doveli i žive bikove u Hrvatsku, no uzimali ste sjeme ali i žive bikove iz Hrvatske koji su korišteni u Njemačkoj?

U dva posjeta Hrvatskoj obišla sam nekoliko farmi i mogu čestitati uzgajivačima, veterinarima i H.U.SIM.-u na uzgojnim rezultatima, ali i ljudima iz struke koji pomažu vašoj uzgojnoj organizaciji. Moram reći da s obzirom na mali broj genotipiziranih muških i ženskih grla postizete iznimne rezultate. Zbog toga smo i uzeli vaše bikove. Prvi su bili Wamures i Mozilla. Naši su uzgajivači prvo bili skeptični, no nakon mojih uvjerenjavanja da su to dobri bikovi s odličnih farmi koje sam posjetila i vidjela krave oni su to prihvatali. Nakon toga suradnju smo produbili kupnjom sjemena bikova Roymana i Hitbulla. Mi nismo imali takve kombinacije rodoslovija (Royal x Manigo) i (Hurly x Herzschlag), stoga je upotreba tih bikova nama bila iznimno zanimljiva. Posebno me veseli da sve više postajemo partneri u uzgoju, a ne samo da mi prodajemo sjeme i žive bikove u Hrvatsku.

Što je važno imati na umu u uzgoju?

Važno je upotrebljavati velik broj bikova radi širine i raznovrsnosti genetike za budućnost. Korištenje samo jedne linije bikova ne donosi napredak u budućnosti. Sada se puno koristi linija Huttera, Herzschlag. Ta je linija iz 4% udjela u populaciji došla na 60%! Također, mi u našem centru uvjek uzimamo više bikova od istoga bika, jer nikada ne znate koji od njih će biti boljih progenih vrijednosti neovisno o njihovim genomskim vrijednostima.

Osim na muškoj strani, potrebno je osigurati i što veći raspon grla i na ženskoj strani. Zato treba što više farmi sudjelovati radi različitih linija i tipova krava. Simentalska je pasmina i poznata po tome što ima širok spektar linija. Tako treba i dalje raditi.

U svojim predavanjima isticali ste kako uzgajivači pri biranju bikova preveliku važnost pridaju težini teljenja pojedinog bika. Što ste mislili pod tim?

Vrlo je važno razumjeti što znači određena uzgojna vrijednost u odnosu na prosjek populacije. Što se tiče simentalca, uspjeli smo ga dovesti na takvu razinu da imamo vrlo malo problema u teljenju i mrtvorodene teladi. Treba reći kako je simentalska pasmina svjetski prvak po težini teljenja. Tijekom godina napravili smo dobar posao, jer je nekad simentalac imao oko 12% problema kod teljenja, dok danas ima samo 6%. Imamo primjer iz Bavarske gdje gledajući u apsolutnim brojkama progeno testiranih bik u srednjem pasmini, sa indeksom teljenja 118, ima lošija

teljenja nego progeno testirani simentalski bik s prosječnim indeksom teljenja od 99. Kada kupujemo bikove nećemo kupiti mladog genomskega bika s težinom teljenja 80. Već tu mi kao centar radimo selekciju. Neki bikovi koje kupujemo imaju indeks teljenja malo manji od 100. Takvi bikovi imaju 5-6% teških teljenja i mrtvorodene teladi. Simentalski bikovi s najboljim indeksom teljenja imaju oko 3,5% teških teljenja, što govori da je vrlo mala razlika između bikova s prosječnom težinom teljenja i bikova s najlakšim teljenjima. Zbog svega navedenoga, na težinu teljenja ne treba gledati toliko strogo, jer nam se onda javlja problem sužavanja linija bikova. Također, puno je važnije gledati na težinu teljenja kada ženski potomak postane krava, jer se krave prosječno tele tripit u tijeku života.

U kojem će smjeru ići uzgoj simentalca?

U budućnosti će se puno više raditi na svojstvima zdravlja, osobito vimenima, ali i karakteru životinja. Koliko god dobra bila, ni jedna krava nije vrijedna rizika zdravlja ili života uzgajivača. Kada kupujem bika uvek pazim da je iz linije krava s dobrim temperamentom. Također, prilikom same kupnje bika procjenjujem njegov temperament. Nemojmo zaboraviti da s takvim bikom moraju raditi naši djelatnici u centru. Ako bik kasnije počinje pokazivati znakove zločudnosti, izlučujemo ga bez ikakve rasprave. Od nedavno u izvještajima o uzgojnim vrijednostima bikova upisujemo svojstvo ponašanje njegovih kćeri na mužnji. Te podatke prikupljaju kolege koji rade linearnu ocjenu vanjsštine, no oni često ne razgovaraju s osobom koja muze u štali pa su ti podaci često nepouzdani. Za genomski testirane bikove raspolaćemo samo procjenom na osnovi podataka za roditelje, a za progeno testiranog bika koji je korišten prosječno, imamo 20-30 zapisa što je pre malo. Mi kao BVN smatramo kako u budućnosti sustav treba poboljšati, i to tako da se podaci o ponašanju krava na mužnji uzimaju prilikom svake kontrole mlijekočnosti. Na taj način dobili bismo prosječno 11 zapisa tijekom laktacije jedne krave, što bi uvelike poboljšalo pouzdanost dobivenih rezultata.

Za kraj, što možete poručiti hrvatskim uzgajivačima? Na što u uzgoju trebaju obratiti pažnju?

Kao što sam već istaknula, važno je koristiti velik broj bikova radi širine i raznovrsnosti genetike za budućnost. Također, vrlo je važno razumjeti što znači određena uzgojna vrijednost u odnosu na prosjek populacije. Kako biste najbolje iskoristili genetski potencijal simentalske pasmine i izbjegnuli sužavanje linija i rizik od neuspjeha, morate napraviti dobru kombinaciju upotrebe progenih i genomske bikova. Zatim obratite pažnju na bezrožnu genetiku, je li to vama zanimljivo. Budite oprezni s upotrebotom mlađih genomske bikova! Da ja imam farmu s recimo 35 krava, upotrebljavala bih samo po pet doza sjemena od genomskega bika, bez obzira na njegove indekse, i zatim odbraćala drugog i tako redom. Na taj način smanjujete rizik zbog činjenice da 70% mlađih genomske bikova u konačnici ne bude pozitivno progeno testirano! Toga moraju biti svjesni i uzgajivači i kolege veterinari!

Pobjednica prošlogodišnje izložbe u Gudovcu - krava Elena

Svaka krava koja pobijedi na Stočarskoj izložbi u Gudovcu zaslužuje osobitu pažnju pa ćemo tako posebno predstaviti i kravu Elenu, pobjednicu prošlogodišnje gudovačke izložbe

● Josip Crnčić, mag. ing. agr., HAPIH

Krava Elena živ.br. HR 0201046272 oteljena je 6.2.2021. na OPG-u Božidara Domitranu, a u Gudovcu je predstavljena kao grlo koje se triput telilo. Prema podacima HAPIH-a, u prve dvije završene standardne laktacije njezin prosjek proizvodnje veći je od 10.000 kg mlijeka sa 4,4% m.m. i 3,6% bjelančevina, a prosjek somatskih stanica 102.000. U tri teljenja dala je tri živa teleta, dva muška i jedno žensko. Kad je bila prvotelka ocijenjena je njezina vanjština, a dobila je odlične ocjene, posebice za vime, što pokazuje i sada pa ne treba čuditi da je uzela prestižnu nagradu na prošlogodišnjoj izložbi.

Njezini rezultati u proizvodnji kao i dobra vanjština nisu iznenadenje ako znamo da je njezin otac legendarni puno korišteni bik Evergreen (Everest x GS Rau). O njemu dovoljno govori i podatak kako on nakon gotovo jednog desetljeća korištenja u uzgoju ima više od 18.000 kćeri u kontroli mlječnosti, a još uvijek ima uzgojnu vrijednost za mlijeko 114. U progenom testu za vanjštinu ima ocijenjenih više od 3500 kćeri, i to ocjenom za noge 105 s osobito dobrom ocjenom za visinu papaka 107 i jačinom putica 107, te dobrom ocjenom vimena od 104 s naglaskom na dužinu zadnjeg vimena 112, vezanost prednjeg vimena 104 i središnjeg ligamenta 107. Bik Evergreen ima 27 sinova i 12 unuka preuzetih u neki od centara za reprodukciju.

Vrhunska genetika

Svakako ne treba gledati samo mušku stranu rodoslovija krave Elene, već treba vidjeti i što se nalazi sa ženske strane. Njezina je majka krava Egle (Manton x Momo), također uzgojena na istom gospodarstvu, triput se telila i dala tri ženska teleta. U završene tri standardne laktacije prosječno je dala više od 10.900 kg mlijeka sa 3,9% m.m. i 3,5% bjelančevina, te prosjekom somatskih stanica od 82.000. Prije izlučenja, u tri laktacije dostignula je životnu proizvodnju veću od 49.000 kg mlijeka! Kao mlada krava dobila je odlične ocjene vanjštine, posebice za noge i vime. Njezin otac bik Manton (Manitoba x Lorint) također je legendarni i iznimno puno korišteni bik koji ima 50 sinova i 19 unuka u nekom od centara za reprodukciju. Mantona su u uzgoju počeli koristiti prije 13 godina i danas

ima više od 41.500 kćeri sa zabilježenim kontrolama mlječnosti s još uvijek dobrom uzgojnom vrijednosti za mlijeko od 105! Evergreen, a posebice Manton, bili su dosta korišteni u hrvatskom uzgoju, i to prije svega zahvaljujući CUO Varaždin čiji je većinski vlasnik BVN Neustadt, koji je pak bio vlasnik navedenih bikova koji su u našem uzgoju ostavili značajan pozitivan trag. Baka krave Elene također je bila uzgojena na gospodarstvu Domitran i kao mlada, kao i njezina kći i unuka, dobila odlične ocjene vanjštine Nažalost, bila je izlučena prije kraja druge laktacije, no ostavila je dva ženska potomka.

Suradnja sa strukom

Primjer krave Elene pokazuje kako se kvalitetan i predani uzgojni rad i te kako isplati. Obitelj Domitran već godinama vodi jednu od najboljih naših farmi. Od početka sudjeluje u programu genotipizacije, provodi ciljano sparivanje i sudjeluje i na lokalnim i na nacionalnim izložbama. Ta vrijedna zagorska obitelj već je osvajala mnoge nagrade i na lokanim i na županijskim izložbama, ali i na nacionalnoj izložbi u Gudovcu, to im je već druga pobjednica nacionalne izložbe na čemu im od srca čestitamo. Na kraju im samo možemo poželjeti puno sreće u dalnjem radu i još uspjeha.

Nesreća koja je zadesila gospodarstvo obitelj Lendel

Požar zahvatio dvije staje!

● *Kristina Zirn, mag.ing.agr., suhuhrvatska@gmail.com*

Ukasnim noćnim satima 30. ožujka ove godine na gospodarstvu svima nam dobro poznate obitelji Lendel iz Podolja u Osječko-baranjskoj županiji izbio je veliki požar i zahvatio njihove dvije staje. Gospodarstvo je smješteno u općini Draž na dva hektara površine, a na njemu se nalaze tri staje u kojima su goveda razmještena prema kategorijama. Krave drže slobodnim načinom pa one cijeli dan imaju mogućnost slobodnog kretanja i u staji ali i izvan nje, jer je uz nju ispušta. OPG Lendel Đure ima 270 grla, od čega je 100 muznih krava, a ostalo su telad, mlade rasplodne junice, bikovi za rasplod te krave u suhostaju. U toplijem dijelu godine mlađe kategorije drže vani na pašnjacima.

Čim su uočili požar, odmah su krenuli spašavati životinje koje su ostale u stajama. Većina je krava pobegla van u ispuštokraju staje, osim njih tri koje su iz nepoznatih razloga ostale unutra i nažalost uginule. Osim te tri krave, stradalo je i deset teladi. Nisu se uspjeli spasiti jer je vatrica brzo zahvatila cijeli prostor u kojem su se nalazili pa im je pristup bio nemoguć. Nekoliko krava zadobilo je i opekljine na tijelu. Kako na farmi nema hidrantu jer u naselju nema vodovoda, vlasnici nisu sami mogli početi gasiti vatru, morali su čekati vatrogasce koji su požar gasili od pola jedan u noći do šest ujutro. Izgorio je cijeli krov staje koji su odmah drugi dan morali sredjivati kako bi mogli obaviti redovnu mužnju. Na sreću, izmuzište nije izgorjelo jer je taj dio zaštićen debelim zidovima.

Na OPG-u obitelji Lendel dnevno se proizvodi oko 2500 litara mlijeka. U Sirani Lendel svaki dan preraduju između 500 i 700 litara mlijeka u različite mliječne proizvode. Siranu su otvorili u prosincu prošle godine, a svoje proizvode prodaju na svom gospodarstvu, u sirani, ali i na tržnicama u Osijeku i Belom Manastiru.

Kako bi obitelj Lendel svoju farmu što prije obnovila i nastavila s nesmetanim radom i preradom u proizvode koji su itekako poznati i traženi po cijeloj Baranji, možete im pomoći donacijom na bankovni račun - IBAN: HR6824070001500019342. Također, nastavite kupovati njihove proizvode i na taj način poduprite njihovu daljnju proizvodnju.

Održana redovna godišnja skupština H.U.SIM.-a

● Ana-Marija Tarandek, bacc.ing.agr., H.USIM.

Na redovnoj godišnjoj skupštini H.USIM.-a 22. ožujka u Vrbovcu okupilo se stotinjak sudionika. Prisutan je bio velik broj uzgajivača s područja osam županija, i to Zagrebačke, Koprivničko-križevačke, Bjelovarsko-bilogorske, Sisačko-moslavačke, Međimurske, Virovitičko-podravsko, Krapinsko-zagorske i Osječko-baranjske. Došao je i velik broj uvaženih gostiju: Johann Ertl, generalni direktor Saveza uzgajivača simentalca Njemačke - ASR, Danijel Mulc ispred Ministarstva poljoprivrede, Krinoslav Karalić, zamjenik ravnateljice HAPIH-a, Zdenko Ivkić, voditelj Centra za stočarstvo, Marija Špehar, savjetnica ravnateljice u HAPIH-u i ostale kolege iz HAPIHA-a, Josip Kraljičković, pročelnik odjela za poljoprivredu, ruralni razvitak i šumarstvo Zagrebačke županije, Dražen Čuklić ispred Visokoga gospodarskog učilišta u Križevcima, gradonačelnik Vrbovca Denis Kralj, načelnik općine Sveti Ivan Žabno Nenad Bošnjak, ispred centara za reprodukciju CUO Varaždin Zvonimir Tuček, Marko Dvojković ispred Veterinarske stanice Križevci, Ivanka Balić ispred Nove Genetik, Dražen Grgurić ispred CUS Osijek, te zamjenica predsjednika SUHUH-a Lidija Pavić.

Izvješće o radu

Skupštinu je vodila djelatnica H.USIM.-a Ana-Marija Tarandek, te dala riječ gostima koji su pozdravili skup. Nakon službenog otvorenja skupštine i pozdravnih riječi gostiju, predsjednik Horvatić podnio je izvješće o radu saveza u protekloj godini. Kako je istaknuo, savez aktivno sudjeluje u kreiranju i provođenju uzgojnog programa simentalske pasmine goveda kroz izdavanje zootehničkih certifikata i upisa u matičnu knjigu, preko genotipizacije, održavanja Odbora za uzgoj koji daje preporuke bikova, izdavanja časopisa Uzgoj goveda, promoviranja saveza na facebook stranici, sudjeluje u suorganizaciji savjetovanja, nagrađivanju stoke na izložbi u Gudovcu, sudjelovao je i na Svjetskom kongresu simentalske pasmine goveda u Austriji, održava Upravne odbore saveza, a i u svakodnevnoj je komunikaciji s djelatnicima Ministarstva poljoprivrede, HAPIH-a, veterinarskih stanica i ostalih institucija. Financijsko izvješće podnijela je djelatnica Mateja Česi, istakнуvši kako savez nema nepodmirenih dugovanja dobavljačima i kako je protekla finansijska godina završila većim finansijskim prihodom.

Voditelj uzgoja H.USIM.-a Josip Crnčić podnio je izvješće o provedbi uzgojnog programa za simentalsku pasminu goveda. Prikazao je trenutno brojno stanje simentalskoga goveda, istaknuvši trend pada broja krava koji se nastavlja. U projektu

genotipizacije dobivena su četiri muška kandidata koji zadovoljavaju kriterije za ulazak u centar za reprodukciju, od kojih su i tri grla prodana u centre, rekao je Crnčić. Bikovi iz projekta genotipizacije koji zadovoljavaju određene kriterije preuzeti su u naše centre za reprodukciju, a mogu se naći na zajedničkoj AT/DE listi na Zar-u, kaže.

Napomenuo je i kako treba promijeniti uzgojni program simentalske pasmine i dodati još jednu kategoriju matične knjige A+. U tu bi kategoriju ulazili uzgajivači s proizvodnjom većom od 6500 litara mlijeka. Na takvim je farmama uvjet da se provode moderne uzgojne metode (linearna ocjena vanjštine, upotreba genetski vrhunskih bikova, planska sparivanja, embriotransfer...), to je nukleus stada za daljnji genetski napredak simentalske pasmine.

Plan rada

Plan rada za ovu godinu izložio je predsjednik Horvatić, istaknuvši kako se nada da će izvješće rada saveza biti bogato kao i iz prethodne godine. Nakon svih podnesenih izvješća i planova rada, skupština je jednoglasno podržala navedene prijedloge, planove i izvješća.

Za kraj skupštine, uvaženi gost dr. Johann Ertl održao je predavanje na temu ulaska Hrvatske u AT/DE/CZ sustav. Obrazložio je blagodati članstva u njemu, ali i zadaće i očekivanja od prikupljenih podataka koji služe uzgajivačima u proizvodnji. Potpisani su ugovori o pripremi pedigreea i izračuna vrijednosti mlijeka pa se nadamo da će H.USIM. uskoro sklopiti i opći ugovor.

Na kraju skupštine predsjednik je zahvalio na pružanoj podršci i velikom odazivu uzgajivača. Usprkos teškim vremenima, skupština je završio pozitivnim razmišljanjem, s vjerom da će se savez i dalje razvijati i pozitivno poslovati na korist i zadovoljstvo uzgajivača.

GS WIN AGAIN

gGZW	145	FW	113
MW	136	FIT	112

WONDERBOY x WORLDCUP
Fantastično mlijeko +1925 kg !!!!!
Protok mlijeka
Povećanje proizvodnje
Perzistencija
Vime

IDEALAN ZA ROBOTA

HOCHFRANKEN

gGZW	145	FW	119
MW	124	FIT	126

HASHTAG x WABAN
*vrhunska proizvodnja +1038
*dugovječnost
*protok mlijeka
*vitalna telad

*povećava okvir
*plodnost kćeri
*zdravlje vimenia

Preporuka za krave!

NOVI FANTASTIČNI BIKOVI U PONUDI!!!

NOVA GENETIK KRIŽEVCI d.o.o.
Matije Gupca 34 | 48260 Križevci | 095 881 5885 | 099 308 8004 | 091 153 1059
NovaGen131@gmail.com | www.novagenetik.hr | [novagenetik](#), [novagen_kz](#)

ZELDA

gGZW	143	FW	114
MW	127	FIT	125

ZEIGER x HELFINGER
Visoka mlijecnost +1075
Fantastično vime
Plodnost
Zdravlje vimenia RIJETKA LINIJA "Z" ZA OSVJEŽENJE KRVI

GS HERZTAKT

gGZW	136	FW	108
MW	124	FIT	113

HERZSLAG x VLAX
Progeno testirani bik
Visoka pouzdanost podataka 99%
Fantastična mlijecnost +1058kg LAGANA TELJENJA
Plodnost sjemena PREPORUKA ZA JUNICE!

CENTAR ZA UMJETNO OSJEMENJIVANJE
GOVEDA d.o.o. VARAŽDIN

www.cuo.hr, www.cuovz.com

info@cuo.hr

42000 VARAŽDIN, Trg Ivana Perkovca 24, telefon, faks: 042/204 363

BIKOVI U VARAŽDINU

(PROIZVODNJA SJEMENA U VARAŽDINU)

HYPE

(HULIO x MACBETH)

GZW 138 MW 119 FW 122 FIT 119

HOSTMI

(HOFMEISTER x WOBBLER)

GZW 130 MW 117 FW 116 FIT 114

HUSIM PP

(HAMLET Pp x MANOLO Pp)

GZW 139 MW 119

FW 114 FIT 125

VILLEROY

(REUMUT x ETTAL)

GZW 128 MW 111 FW 117 FIT 113

+ ORKA, HUTSASSA, WOWERO, HANUTA, HITBULL, ROYMAN,
MEGAHERZ, DORFPRINZ, HANNSTAETT